

Красотата на генивеляцията

Естетично оформяне и моделиране на наклонени терени в градината

Вержиния Костова

Първият етап от изграждането на всяка градина е да се моделира нейният терен. Ако градината е разположена на равно място, трябва да планираме алеите и площадките с подходящ наклон, така че дъждовната вода да се оттича от тях. Ако се намира на наклонен терен, можем да го оформим по два начина: или да го терасираме, или да го моделираме под формата на красива геопластика.

Ако теренът има генивеляция и искаме да го използваме практично, като съчетаем различни функции, трябва да го терасираме, т.е. да го разделим на отделни равни нива, разделени едно от друго с подпорни стени. В зависимост от идеята на проекта и стръмнината на терена, терасирането може да стане с една по-висока или с няколко по-ниски подпорни стени. Подпорната стена трябва да има основа, обикновено бетонова, като дълбочината и широчината ѝ са пропорционални на височината на стената. За стени по-високи от 80 см или такива на много стръмен терен е добре да се потърси професионален съвет от инженер-конструктор, който да изчисли дебелината и дълбочината, така че да издържат на натиска на почвата и водите на терена. Подпорната стена трябва да се отводни с дренаж, който да върви хоризонтално покрай гърба ѝ, за да събира оттичащите се от ската води. Въпреки че не е много естетично, силно се препоръчва стената да има „шапка“, която да я предпазва от навлизането на водата от валежите и от разрушаване.

Основното предназначение на подпорните стени е да държат терена, но те могат да бъдат и естетично ефективни архитектурни акценти в градината. Мо-

гат да се направят от различни материали: студо- и влагоустойчиви тухли, бетонови ивици (за по-ниските стени), но най-често се излизват от бетон, който след това се „облича“ с подходяща за ситуацията облицовка като формован естествен камък, например, или се измазват с подходяща водоустойчива мазилка. Особено красиви са стените от суха зидария, но правенето им е много бавно и изисква специални умения. Независимо дали теренът е равен или наклонен, за да се отводнят алеите и площадките, те трябва да имат наклони. В зависимост от вида настилка наклоните са различни: от 1 до 3%. Наклон над 3% вече става много видим и си личи, че повърхността е наклонена. Ако градината е пейзажна и на стръмен терен, можем да направим и алеи с по-големи наклони. Колкото настилка е по-гладка, например гранитогрес, толкова оттичането е по-лесно и необходимият наклон по-малък и обратното. Също така, колкото по-голяма площ отводняваме, толкова по-голям наклон е нужен. Алеите се правят с напречен и надлъжен наклон. Стъпалата преодоляват стръмнината на алеите. По принцип има формула за изчисляване на височината и ширината на стъпалото, но в практиката често стъпалата се правят 30 см широки. Височината им може да варира: от 10 см до 20 см (при стръмни терени), но се смята, че 15-18 см е най-удобната височина. Не се препоръчва да има повече от 8-10 стъпала едно след друго, защото „натежават“. Ако е много стръмно и се налага направата на повече стъпала, се препоръчва да се разделят с площадка.

С оформянето на геопластика може да се постигне пластична изразителност на релефните форми, естетично да се моделира наклонен терен, да се оформи хълм или да се направи „земен лабиринт“. Това е и един от начините за красиво преодоляване на генивелоцията. Геопластиката често е главно естетичен акцент, но може да бъде и практична: да служи като визуална или звукова изолация, например, или да се използва за пързалка през зимата.

Ако оформяте геопластика, трябва да имате предвид, че насипите в нея се правят, след като са направени водоснабдяването, канализацията и осветлението. Във вътрешните и в долните пластове на насипа се използват неплодородни почви. Ако искаме да отглеждаме растения върху геопластиката, най-горният пласт трябва да е от плодородна почва. Дебелината на хумусния слой, в зависимост от това какви растения ще засадим, трябва да е минимум 20-40 см. И тук важи правилото „колко повече, толкова повече“, т.е. колкото по-дебел слой хумусна почва имаме, толкова по-добре е за растенията. Най-красивите геопластики са тревните, защото при тях ясно личи формата на моделирания насип. Но ако наклонът е голям, косенето и поддържането на тревата на тревна геопластика ще бъде доста трудоемко и неудобно. В такива случаи се препоръчва геопластиките да са покрити с почвопокривни растения – т.е. ниски стелещи се, с височина между 5 и 20 см.

Когато правим насипи под алеи, препоръчва се в долната и във вътрешната част на насипа да се слага силно слягащата се почва, а на повърхността ѝ – по-слабо слягаща и устойчива на вода. Насипите от скални и чакълести почви е добре да се полагат на пластове от 15-30 см, а между тях да се изсипва пясък или ситна земя с дебелина на слоя 5-10 см. Целта е каменните и чакълестите материали от различните слоеве да са с различна зърнестост, за да могат да се уплътнят.

При всяко положение геопластиките се правят след предварително обмисляне и цялостен проект на градината, а ако са по-сложни, се препоръчва използването на шаблон.

